

DECIZIE

25 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru, Oleg Sternioală
Petru Moraru, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului Covdii Alexandru în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Tîmina Valeria împotriva Olgăi Tîmina și Tîmina Elena privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, declararea nulității certificatului de moștenitor legal și partajarea averii succesoriale,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 28 mai 2015, prin care s-a admis apelul declarat de către Tîmina Elena și s-a casat hotărîrea Judecătoriei Drochia din 20 martie 2015, fiind emisă o nouă hotărîre de respingere a acțiunii ca depusă tardiv,

c o n s t a t ă

La 24 mai 2013, Tîmina Valeria a depus cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Tîmina și Tîmina Elena privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, declararea nulității certificatului de moștenitor legal și partajarea averii succesoriale.

În susținerea cererii reclamanta a indicat că, tatăl ei, Tîmina Igor, a decedat în anul 2000.

Susține că, la 13 iulie 2003 a decedat bunelul ei, Tîmina Petru, tatăl defunctului Tîmina Igor, fiind deschisă succesiunea rămasă după decesul bunelului Tîmina Petru și anume, gospodăria situată în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123.

Despre faptul că, prin testamentul nr. 2136 din 31 octombrie 2001, autentificat de notarul Panteleev Ala, bunelul Tîmina Petru i-a testat casa de locuit situată în or. Drochia, str. Decebal, 52, nu a cunoscut.

A mai menționat reclamanta în acest sens că, fiind minoră, nu a cunoscut despre existența testamentului și nu s-a adresat la notar cu cerere privind acceptarea succesiunii, însă averea succesorală rămasă după decesul bunelului Tîmina Petru a fost acceptată de unchiul ei, Tîmina Valentin, care începînd cu anul 2003 și pînă în anul 2012, se folosea de casa de locuit situată în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123.

Ulterior, în luna noiembrie 2012, a decedat și unchiul Tîmina Valentin, recent aflînd despre existența testamentului, prin care bunelul Tîmina Petru i-a testat casa de

locuit din or. Drochia, str. Decebal, 52, iar casa de locuit cu două nivele situată la aceeași adresă a fost testată Elenei Tîmina și Olgăi Tîmina, care sunt fiicele unchiului Tîmina Valentin.

Consideră că, certificatul de moștenitor legal emis pe numele lui Tîmina Valentin, eliberat de notarul Mazur Maria a fost eliberat prin dol, dat fiind faptul că, Tîmina Valentin a cunoscut despre existența testamentului pe numele Valeriei Tîmina, Tîmina Elena și Tîmina Olga.

Cere, reclamanta, prelungirea termenului de accesptare a succesiunii asupra mesei succesore situate în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123, deschisă după decesul bunelului Tîmina Petru la 13 iulie 2003, declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 1974, eliberat pe numele lui Tîmina Valentin de către notarul Mazur Maria la 11 martie 2005 și partajarea între Tîmina Valeria, Tîmina Elena și Tîmina Olga a averii succesore situate în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123, prin adjudecarea Valeriei Tîmina a părții ce i se cuvine potrivit testamentului.

Prin hotărîrea Judecătoriei Drochia din 20 martie 2015 a fost prelungit cu 6 luni Valeriei Tîmina termenul de acceptare a succesiunii deschise după decesul bunelului ei Tîmina Petru și s-a declarat ca fiind nul certificatul de moștenitor legal nr. 1974 eliberat pe numele lui Tîmina Valentin de către notarul Mazur Maria la 11 martie 2005. S-a partajat averea succesorală și anume, masa succesorală formată din terenul pentru construcții aferent imobilului situat în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123, a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte Valeriei Tîmina și $\frac{1}{2}$ cotă-parte Elenei Tîmina și Olgăi Tîmina. S-a stabilit modul de folosință a bunului imobil conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014 și anume: adjudecarea dreptului de proprietate Valeriei Tîmina, partea I, conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014, ceea ce constituie $\frac{1}{2}$ parte din terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,0347 ha, cu suma de 1 372.50 lei și dreptului de proprietate a Olgăi Tîmina și Elenei Tîmina, partea a II-a, conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014, ceea ce constituie $\frac{1}{2}$ parte din terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,0347 ha, cu suma de 1 372.50 lei.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Tîmina Elena a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 28 mai 2015, s-a admis apelul declarat de către Tîmina Elena, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Drochia din 20 martie 2015, fiind emisă o nouă hotărîre de respingere a acțiunii ca depusă tardiv.

La 30 iulie 2015, Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului Covdii Alexandru a declarat recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii Judecătoriei Drochia din 20 martie 2015.

În susținerea recursului s-a indicat că, instanța de apel a încălcat și aplicat eronat normelor de drept procedural și material.

Menționează că, în instanța de apel, cauza a fost examinată în absența unui participant la proces, căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

La caz, atît recurenta Tîmina Valeria, cît și reprezentantul ei – avocatul Covdii Alexandru, nu au fost citați în mod legal, astfel fiindu-i-le încălcat dreptul de a participa la examinarea cauzei, dreptul la apărare și la un proces echitabil.

Menționează că, pe parcursul examinării pricinii în instanța de apel, recurenta Tîmina Valeria s-a aflat peste hotarele țării și s-a aflat în imposibilitate să semneze avizele de recepție expediate în adresa sa, iar pe avizul de recepție anexat la dosar (f.d. 72, Vol 2) este aplicată semnătura „Carauș”, care nu aparține dînzei sau avocatului ei.

Suplimentar susține că, instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante ale cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și anume art. art. 22 alin. (1), 1517 ale Codului Civil și fără a lua în considerație că, termenul de acceptare a succesiunii a fost omis în legătură cu circumstanțe care nu depind de ea, și anume că, Tîmina Valeria din copilărie domiciliază pe teritoriul Federației Ruse, deținînd cetățenia acestui stat, precum și a frecventat și absolvit instituțiile de învățămînt pe teritoriul acestei țări, solicitînd admiterea recursului casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că, la 16 iunie 2015 Curtea de Apel Bălți a expediat copia deciziei din 28 mai 2015, (f.d. 80) reprezentantului recurente Tîmina Valeria - avocatului Covdii Alexandru care a recepționat copia deciziei motivate a instanței de apel la 18 iunie 2015, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f.d. 82). Astfel, recurentul s-a conformat prevederilor legale și recursul se consideră depus în termen.

Verificînd în limitele invocate în recurs legalitatea hotărîrii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina pentru rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele pricinii rezultă că, înaintînd acțiunea în judecată împotriva Olgăi Tîmina și Tîmina Elena, Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului Covdii Alexandru a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii deschise după decesul bunelului ei Tîmina Petru, declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 1974 din 11 martie 2005 și partajarea între Tîmina Valeria, Tîmina Elena și Tîmina Olga averii succesoriale situate în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123, prin adjudecarea Valeriei Tîmina partea ce i se cuvine potrivit testamentului.

S-a constatat că, recurenta Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului Covdii Alexandru fiind citat în mod legal, s-a prezentat la ședințele de judecată și a participat la examinarea cauzei în prima instanță, în baza procurii înregistrată sub nr. 9-7544, seria 77 AB 0122682 din 03 iunie 2013, eliberată de notarul A.P.Atoian, din Federația Rusă, orașul Moscova (f.d. 38) și în baza mandatului seria MA nr. 0228423 (f.d. 20).

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia, prelungind cu 6 luni Valeriei Tîmina, termenul de acceptare a succesiunii deschise după decesul bunelului Tîmina Petru și s-a

declarat ca fiind nul certificatul de moștenitor legal nr. 1974 eliberat pe numele lui Tîmina Valentin de către notarul Mazur Maria la 11 martie 2005, fiind dispusă partajarea averii succesorală și anume, a masei succesorală formată din terenul pentru construcții aferent imobilului situat în or. Drochia, str. Decebal, 52, nr. cadastral 3601111123, a câte ½ cotă-parte Valeriei Tîmina și ½ cotă-parte Elenei Tîmina și Olgăi Tîmina, cu stabilirea modului de folosință a bunului imobil conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014 și anume: adjudecarea dreptului de proprietate Valeriei Tîmina, partea I, conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014, ceea ce constituie ½ parte din terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,0347 ha, cu suma de 1 372.50 lei și dreptului de proprietate Olgăi Tîmina și Elenei Tîmina, partea a II-a, conform raportului de constatare a specialistului nr. 93 din 06 octombrie 2014, ceea ce constituie ½ parte din terenul pentru construcții, cu suprafața de 0,0347 ha, cu suma de 1 372.50 lei.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Tîmina Elena a contestat-o cu apel.

Judecând apelul declarat de către Tîmina Elena, Curtea de Apel Bălți a ajuns la concluzia admiterii acestuia, casînd hotărîrea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii ca depusă tardiv, considerînd că, prima instanță nu a dat o apreciere corectă și justificată situației de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii, făcînd referire la prevederile art. art. 1517, 1519, 1500 ale Codului Civil.

Conform art. 432, alin.(3), lit. b) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Dînd apreciere materialului probator al pricinii, instanța de recurs conchide că, Curtea de Apel Bălți a încălcat normele de drept procedural, negarantînd recurentei Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului Covdii Alexandru posibilitatea de a fi prezent în ședința de judecată și, respectiv, de a prezenta probe și alte date importante pentru soluționarea pricinii, precum și de a participa la dezbaterile judiciare, de a înainta obiecții și a da explicații.

În conformitate cu art. 105 alin. (1) CPC, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Prin prisma prevederilor art. 105 alin. (5) CPC, Colegiul reține că, prin citare legală se subînțelege că citația sau înștiințarea despre ora, data și locul ședinței de judecată a fost înmînată persoanei personal contra semnătură pe cotor, ori altei persoane pentru a înmîna citația în condițiile art. 105 alin. (6) CPC.

Astfel, s-a stabilit că, Curtea de Apel Bălți la examinarea cererii de apel, a citat recurenta Tîmina Valeria la adresa din or. Drochia, str. 27 august, 32, ap.2, citația fiind înmînată contra semnătură destinatarului „Carauș” (f.d. 72), pe cînd, în decizia instanței de apel s-a menționat că, părțile, fiind legal citate, nu s-au prezentat, iar în temeiul art. 379 CPC, s-a dispus examinarea pricinii în lipsa lor, inclusiv a reprezentantului recurentei.

În sensul prevederilor legale citate supra, instanța de recurs reține că, la materialele dosarului nu este nici o confirmare privind recepționarea de către Tîmina

Valeria, precum și de către reprezentantul-avocatul Covdii Alexandru, a citației sau a înștiințării privind examinarea apelului, în cadrul ședinței de judecată numită pentru data de 28 mai 2015 ora 9.30 (f.d. 70, Vol II). Or, potrivit citației și avizului de recepție anexate la dosar este evident că, citația a fost recepționată de „Carauș” (f.d. 72), fără a se indica pe cotor raportul de rudenie cu destinatarul sau funcția depusă, după cum prevăd dispozițiile art. 105 alin. (6) CPC.

Iar, conform art. 205 alin. (2) CPC, în cazul neprezentării în ședință de judecată a unui participant la proces despre a cărui citare legală nu există date, procesul se amână.

Totodată, Colegiul relevă și faptul că, la materialele cauzei nu există nici o confirmare precum că instanța de apel l-ar fi înștiințat pe reprezentantul recurente, Covdii Alexandru, despre locul, data și ora ședinței de judecată, având în vedere că ultimul a fost împuternicit legal de către Tîmina Valeria de a o reprezenta în instanța de judecată (f.d. 20, 38).

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție accentuează că, necomunicarea în modul corespunzător de către instanțele de judecată a actelor de procedură către participanții la proces, ar putea încălca principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, fapt stabilit de art. 26 alin. (4) CPC, care prevede că, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată de lege și asigurată de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Astfel, se constată că, cererea de apel a fost examinată în absența reprezentantului recurente - Covdii Alexandru, deși drepturile și interesele acesteia au fost supuse soluționării, fiind părți a cererii de apel depuse de Tîmina Elena și cărora nu li s-au comunicat în modul corespunzător locul, data și ora ședinței de judecată, când a fost examinată prezenta pricina și pronunțată decizia din 28 mai 2015, ceea ce servește drept temei de casare a deciziei recurate.

Conform art. 6 § 1 al CEDO, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil al cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege. Prin prisma normei menționate se garantează și se asigură realizarea principiului accesului liber la justiție.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, s-a constatat într-o manieră certă încălcarea procedurii de citare legală la examinarea cererii de apel, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea prezentului recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Covdii Alexandru în interesele recurente Valeriei Tîmina, de a casa integral decizia Curții de Apel Bălți din 28 mai 2015, cu restituirea pricinii la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Tîmina Valeria prin intermediul reprezentantului, avocatul Covdii Alexandru.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 28 mai 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Tîmina Valeria împotriva Olgăi Tîmina și Tîmina Elena privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, declararea nulității a certificatului de moștenitor legal și partajarea averii succesoriale, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Petru Moraru

Valentina Clevadi